

Světová náboženství I

JUDAISMUS, KŘESŤANSTVÍ, ISLÁM

Pojmy

- Náboženství
 - „V nejobecnějším smyslu vztah člověka k tomu, co ho přesahuje.“
 - „K tomuto vymezení se jako obecný znak váže obřadné uctívání a různé formy působení na nadpřirozenou mocnost, aby napomáhala při zajištění životních potřeb a tužeb včetně potřeby hodnotové orientace ve světě.“
- Víra
 - „Vnitřní jistota o existenci něčeho, co nelze empiricky ani logicky prokázat.“
- Bůh
 - „Pojem vyjadřující transcendentní moc, k níž se obrací náboženství.“

Zdroj: encyklopedie.soc.cas.cz

Pojmy

- Ateismus
 - „Neuznávání nebo popírání Boha, příp. náboženství.“
- Sekularizace
 - „Příklon k pozemskému světu, odklon od náboženství, resp. církve.“
 - „Proces postupného uvolňování sociální a politické sféry společnosti z institucionální závislosti na církvi.“
- Monoteismus
 - „Forma náboženství vyznačující se vírou v existenci jediného Boha.“
 - Opakem je Polyteismus

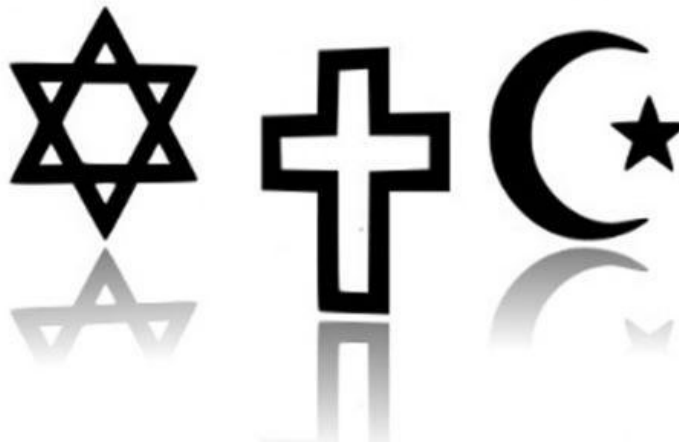
Zdroj: encyklopedie.soc.cas.cz

Pojmy

- Teologie
 - Nauka o Bohu, o bozích a souvisejících tématech (zázraky, duše, posmrtný život apod.)
 - Vědecký rozbor pramenů víry
 - Vychází z předpokladu, že Bůh existuje
- Religionistika
 - Popis a klasifikace jednotlivých náboženských skutečností i celých náboženských systémů
 - Nerozhoduje o pravdivosti jednotlivých náboženství

judaismus, křesťanství, islám

- Monoteistická náboženství
 - Společný Bůh
- Uznávají Abraháma jako svého praotce
- Sdílení svatých textů (např. Bible)
- Široký význam pro vývoj Evropy

Jeruzalém

- V překladu „město pokoje“
- Pro Židy
 - Centrum „zaslíbené země“
 - Místo, kde stál Šalamounův chrám
- Pro křesťany
 - Místo, kde byl ukřižován Ježíš Kristus
- Pro muslimy
 - Třetí nejvýznamnější město po Mekce a Medíně
 - Dle muslimské víry místo, odkud Mohamed vstoupil na nebesa

Judaismus

Judaismus

- Náboženství židovského národa – Izraele
- Nejstarší* monoteistické náboženství
- Odvozeno od tří praotců – Abraháma, Izáka a Jákoba
- Symboly:

menora

Davidova hvězda

* Za první známý případ monoteistického náboženství je pokládán kult slunečního boha Atona ve starověkém Egyptě.

Historie judaismu

- Vznik u Hebrejů na počátku 2. tisíciletí př. n. l.
 - Oblast kolem města Ur v Mezopotámii (dnešní Irák)
- Přesun do Kanaánu (země zaslíbené) mezi 2100 – 1550 př. n. l.
 - Území kolem Hebronu

město Ur

poloha Hebronu

Mojžíš a exodus

- Přesídlení do Egypta v důsledku hladomoru
 - Pád do otroctví
- Útěk z Egypta kolem roku 1280 př. n. l.
 - Mojžíš – vůdce a mluvčí Izraelitů
- 40 let putování pouští

Země zaslíbená

- Saul – první izraelský král (kolem roku 1025 př. n. l.)
- Následovníci: David, Šalamoun
- Po Šalamounově smrti (asi 933 př. n. l.) rozpad na dva státy:
 - Izrael (hl. město Samaří)
 - Judsko (hl. město Jeruzalém)
- 721 př. n. l. – Izrael dobyt Asyřany
- 586 př. n. l. – Judsko dobyt Babylonii
- Následná nadvláda Římanů
- 70 n. l. - zničení Jeruzaléma

Judaismus dnes

- Nucený exil po roce 70 n. l.
- Pronásledování (zbudování ghett, pogromy)
- Holokaust – genocida Židů za vlády nacistického režimu
- 1947 – návrat do „země zaslíbené“
- 1948 – vznik státu Izrael
- Pokračující konflikty s arabskými zeměmi
- Konflikty v Palestině

Vlajka Izraele

Palestinian Loss of Land 1947 to Present

Židovská víra

- Povinnost obřezání všech chlapců (berit mila)
- Bar micva (syn přiházání) a bat micva (dcera přiházání)
 - Dosažení dospělosti
 - U chlapců v den 13. narozenin
 - U dívek ve věku 12 let

Židovská dívka čte z Tóry při obřadu bat micva

Ortodoxní a reformní

- Ortodoxní Židé
 - Do detailu dodržují zákony zapsané v Tóře
- Reformní Židé
 - Pokud je zákon zastaralý, není třeba jej dodržovat

Ortodoxní Židé

Svaté texty judaismu

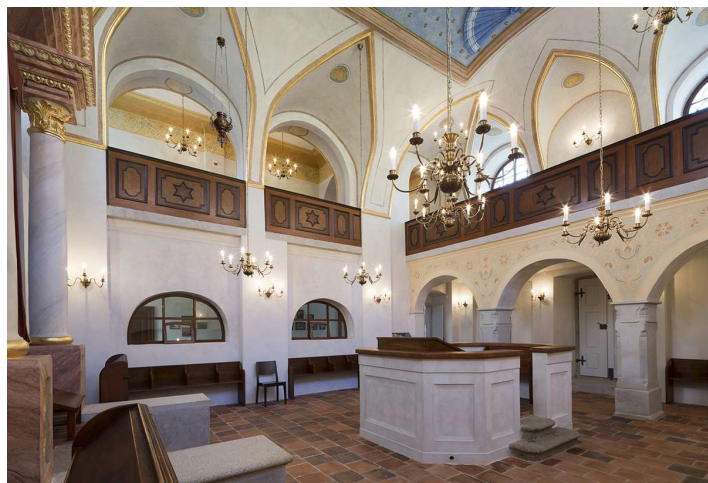
- Tanach – Židovská bible
 - Tóra - Pentateuch
 - Nebbim (Proroci)
 - Ketubim (Spisy)
- Talmud
 - Náboženské předpisy, přísloví, podobenství a dokonce i vtipy

Tóra

Synagoga

- Nejen prostor pro uctívání Boha, ale i místo pro shromažďování místních židovských komunit
- Místa v Synagoze
 - Schrána – skříňka se svitky ručně psané Tóry
 - Bima – místo, odkud se předčítá Tóra

Synagoga v Březnici

Židovská svatá místa

- Hora Sinaj – místo, kde Mojžíš obdržel od Boha desatero
- Zeď nářků v Jeruzalémě

hora Sinaj

Zeď nářků

Židovské svátky

- **Roš ha-šana** – Nový rok
- **Jom Kipur** – Den smíření
- **Sukot** – Svátek stanů
- Chanuka – Svátek světel
- Purim – Svátek losů
- **Pesah** – Svátek nekvašených chlebů
- **Šavuot** – Svátek týdnů

Košer

- V překladu „vhodný“ nebo „správný“
- 3 druhy potravin
 - Masité
 - Mléčné
 - Parve (ostatní)
- Zákaz kombinace masa s mlékem
- Povolena konzumace jen některých druhů masa ryb

Košer restaurace McDonald's

Barevné utěrky pro jednotlivé druhy potravin:
masité – červená, mléčné – modrá, parve – zelená

Křesťanství

Křesťanství

- Nejrozšířenější náboženství na světě
- Vznik ze skupiny křtěnců kolem Jana Křtitele
- Ústřední postava – Ježíš Kristus
- Symboly:

ryba

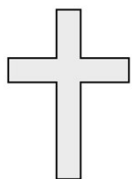
kříž

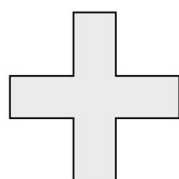
Kristův monogram

Kříž

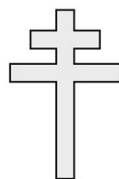
- Nejznámější symbol křesťanství
- Připomíná způsob Kristova umučení
- Různé podoby kříže:

Latinský

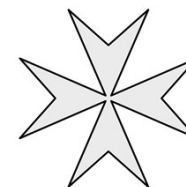
Řecký

Lotrinský

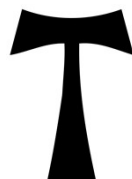
Pravoslavný

Maltézský

Svatopetrský

kříž tau

Ondřejský

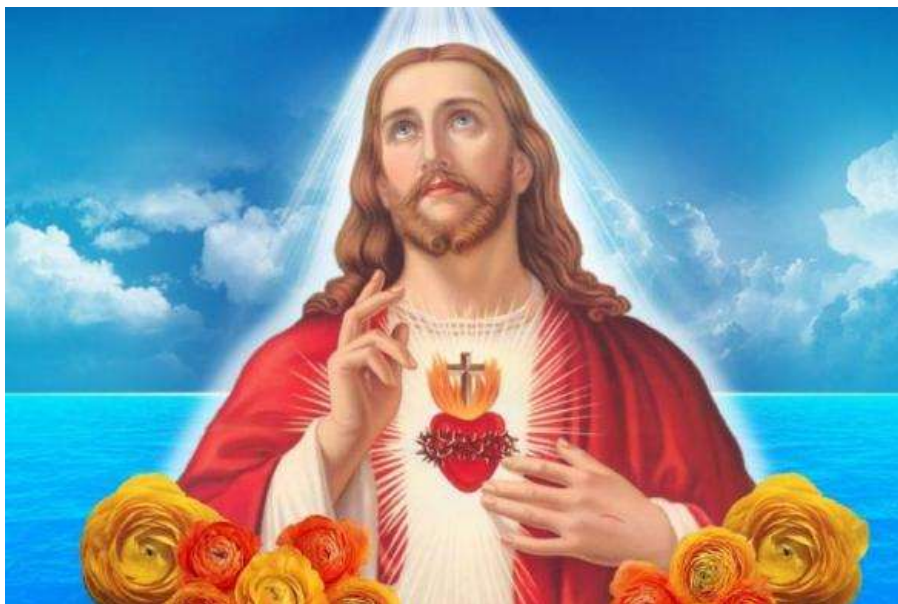
Svatojiřský
(vlajka Anglie)

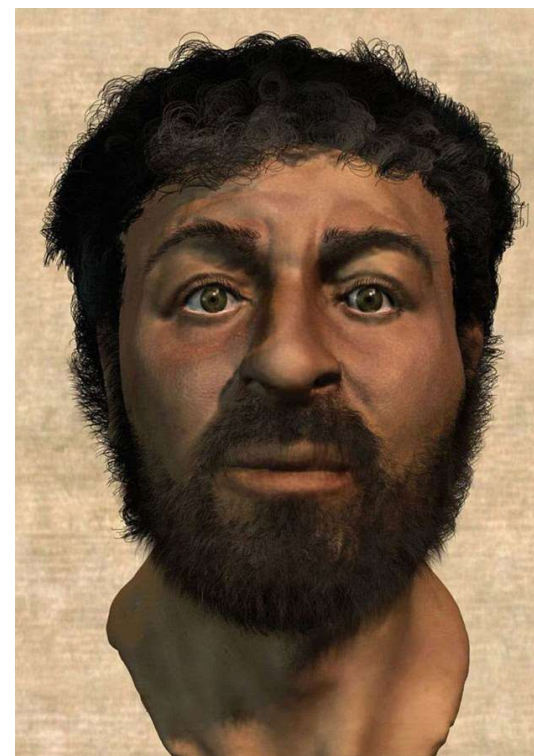
skandinávský
(vlajka Finska)

Muž jménem Ježíš

- Podle křesťanské tradice člověk, ale zároveň Syn Boží
- Slovo Kristus znamená „pomazaný“ nebo „vyvolený“ (nejedná se o jméno, vlastní jméno zní Ježíš Nazaretský)
- Podle historických pramenů narozen mezi lety 7 a 4 př. n. l.
- Kolem věku 30 let začátek kázání a putování s učedníky
- Ve věku 33 let ukřižován
- Křesťané věří, že po třech dnech vstal z mrtvých, zjevil se svým učedníkům a po 40 dnech vstoupil do nebe

Tradiční vyobrazení Ježíše Nazaretského

Možná Ježíšova podoba

Nový zákon

- Základní kniha křesťanství
- Společně se Starým zákonem tvoří Bibli
- Nový zákon obsahuje
 - Čtyři evangelia
 - Skutky apoštolů
 - Epištoly (dopisy), autorem většiny je apoštol Pavel
 - Zjevení sv. Jana

Šíření křesťanství

- Sv. Petr – první papež (římský biskup)
- Apoštol Pavel
 - Původně bojovník proti křesťanům
 - Poté, co se mu zjevil Ježíš, se stává šířitelem křesťanství
- V římské říši křesťané pronásledováni a zabíjeni
- 313 n. l. – římský císař Konstantin vydává Edikt Milánský
 - Konec pronásledování křesťanů
- 325 n. l. - Níkajský koncil
- 1054 n. l. – Velké schizma, rozdělení církve na katolickou a pravoslavnou

Katolictví

- Odvozeno od sv. Petra
- „katolický“ znamená „obecný“
- Hlavou Římskokatolické církve je papež
- Rozšíření:
 - Střední a jižní Evropa
 - Střední a Jižní Amerika
 - Částečně i Severní Amerika
- Další katolické církve:
 - Řeckokatolická církev
 - Starokatolická církev

Současný papež František
(vlastním jménem Jorge Mario Bergoglio)

Pravoslaví

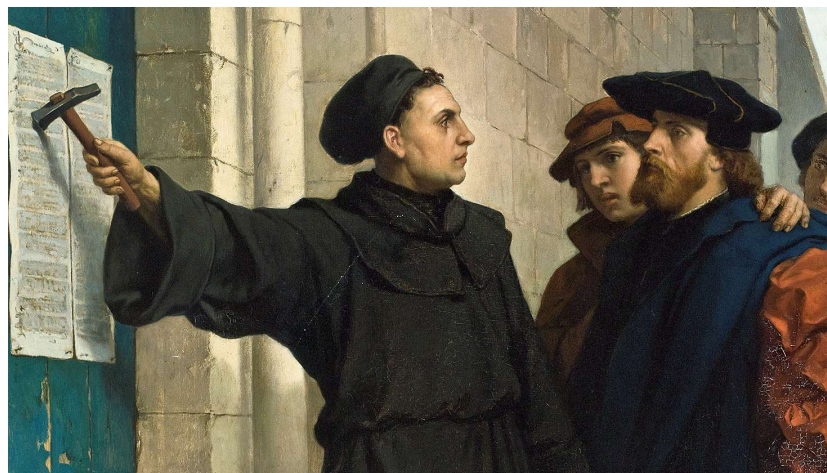
- Vychází od církevních představitelů, kteří sídlili v Konstantinopoli
- „pravoslavný“, též „ortodoxní“, znamená „pravdivý“
- Pravoslavná církev nemá centrální autoritu
 - Hlavou místních církví jsou patriarchové
- Rozšíření:
 - Rusko
 - Řecko
 - Východní Evropa

Kirill, Patriarcha moskevský a celé Rusi

Reformace

- Nespokojenost se směřováním katolické církve
 - Světská moc
 - Příliš velké bohatství
- Důraz na Bibli
 - Požadavek tištění Biblí v různých jazycích

Martin Luther zveřejňuje svých 95 tezí

Protestantismus

- Souhrnné označení církví vzniklých z reformace
- Příslušníci protestantismu někdy též nazýváni evangelíci
- Protestantské církve:
 - Luteráni
 - Calvinisté
 - Anglikánská církev
 - Baptisté
- České protestantské církve
 - Českobratrská církev evangelická
 - Církev československá husitská

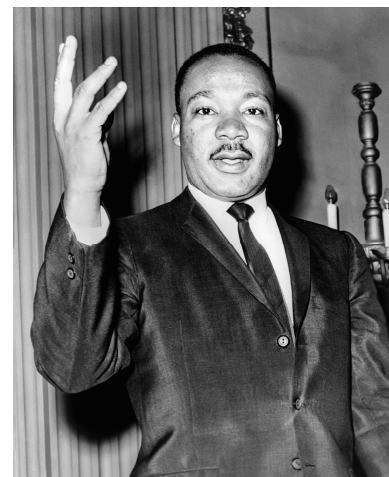
Martin Luther

Jan Kalvín

Jindřich VIII.

Martin Luther King

Karel Müller a Jakub Malý
(známí jako Pastoral Brothers)

Martina Viktorie Kopecká

Ekumenismus

- Hnutí, které usiluje o vzájemné poznání a spolupráci jednotlivých náboženství
- Zejména snaha o sjednocení křesťanů
- Dlouho odmítavý postoj katolické církve změnil papež Jan XXIII.

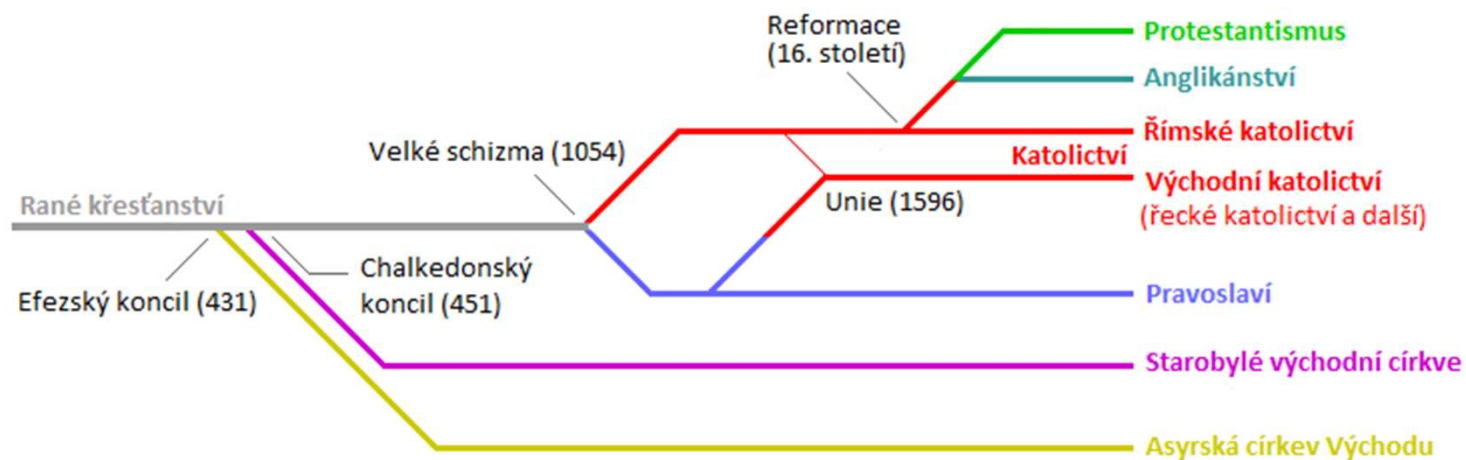

Symbol ekumenického hnutí

Svatý Jan XXIII.

Vývoj křesťanských církví

Křesťanský život

- Žít podle desatera
 - Nejdůležitější je láska k Bohu a láska k bližnímu
- Dobročinnost
- Svátosti
- Pout'
- Víra v posmrtný život

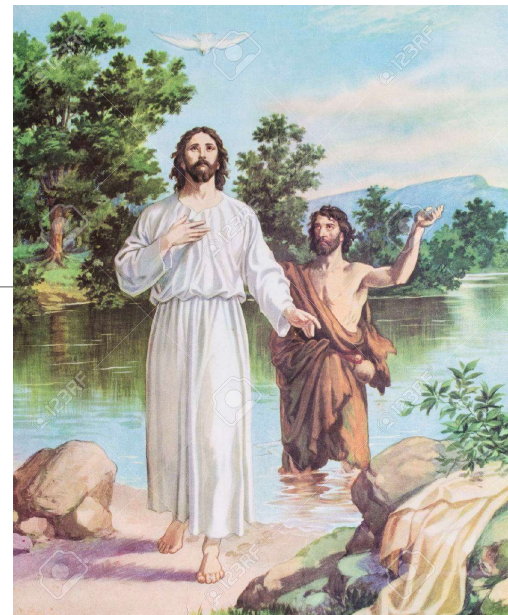
Pout' v Dolním Ročově

Svátosti

- Iniciační svátosti
 - Křest
 - Eucharistie
 - Biřmování
- Svátosti uzdravení
 - Smíření (zpověď)
 - Pomazání nemocných
- Svátosti společenství
 - Manželství
 - Kněžství

Křest

Eucharistie

Biřmování

Svátost smíření

Pomazání nemocných

Manželství

Kněžství

Křesťanské svátky

- Vánoce
 - Připomínka Ježíšova Narození
- Velikonoce
 - Nejdůležitější křesťanské svátky
 - Připomínka Ježíšova ukřižování a zmrtvýchvstání
 - Příprava čtyřicetidenním půstem (začíná Popeleční středou)

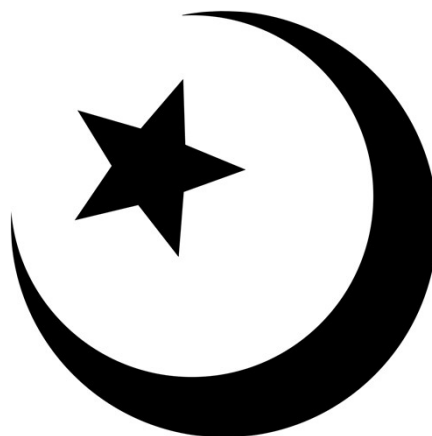
Velikonoce

- Svatý týden (týden před Velikonocemi)
 - Květná neděle – Ježíš přichází do Jeruzaléma
 - Zelený čtvrtek – připomínka „poslední večeře“
 - Velký pátek – Ježíš je ukřižován
 - Bílá sobota – očekávání vzkříšení
- 1. neděle velikonoční – slavnost Zmrtvýchvstání Páně
- Nanebevstoupení Páně (čtvrtek) – 40 dní po Zmrtvýchvstání
- Seslání Ducha Svatého (neděle) – 50 dní po Zmrtvýchvstání
 - Též Letnice
 - Konec Velikonoc

Islám

Islám

- Druhé nejpočetnější náboženství
- Zvěstováno prorokem Muhammadem
- Slovo islám znamená „pokoj“ nebo „přijetí“
- Vychází z učení proroků Ibrahíma (Abraháma), Músy (Mojžíše) a Ísy (Ježíše)
- Symbol:

Hvězda a půlměsíc

Historie islámu

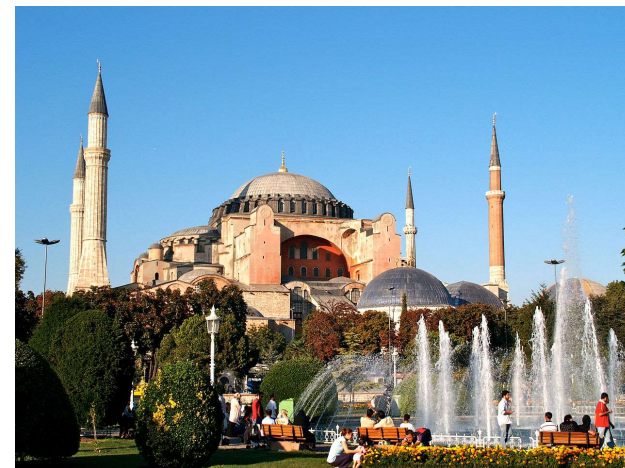
- Muslimové věří, že roku 610 se Muhammadovi zjevil anděl Gabriel, který mu zjevil Korán
- 622 n. l. – Muhammad nucen uprchnout z Mekky do Medíny
- 630 n. l. – Muhammad dobývá Mekku zpět
- Během Muhammadova života islám rozšířen po většině území dnešní Saudské Arábie
- Po Muhammadově smrti spory o následnictví
 - Rozdělení muslimů na Sunnity a Šíity
- 732 n. l. – muslimové ovládají území od Španělska po Indii

Islámská expanze

Šíření islámu

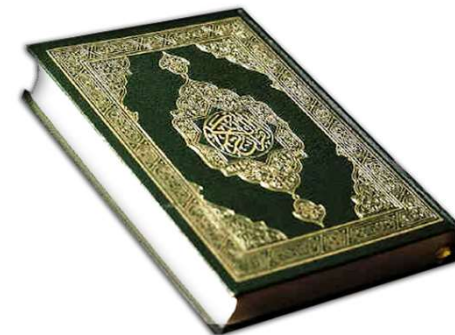
- Vznik několika islámských říší
 - Nejvýznamnější Osmanská říše
- 1453 – dobytí Konstantinopole
- 1492 – Evropané znovu získávají kontrolu nad Španělskem
- 1683 – obléhání Vídně
- 1922/1923 – rozpad Osmanské říše

Hagia Sofia v Istanbulu

Svaté knihy

- Korán
 - Soubor božských zjevení proroku Muhammadovi
 - Sbírka náboženského učení, zákonů a moudrých přísloví
- Sunna
 - „obyčej“ nebo „tradice“
 - Prorokovy činy, o nichž se nemluví v Koránu

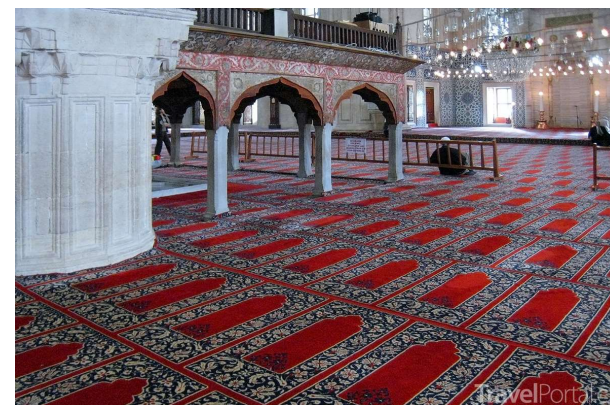
Korán

Pět pilířů

- Šaháda: vyznání víry
- Salát: modlitba
- Zakát: pomoc potřebným, almužna
- Sawm: dodržování půstu během měsíce ramadánu
- Hadždž: pouť do Mekky

Mešita

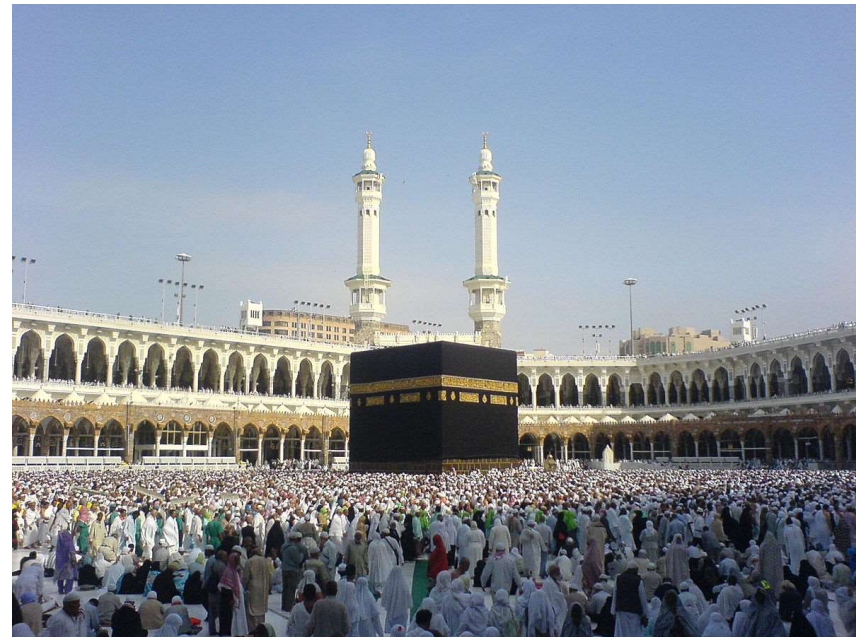
- Minaret – slouží ke svolávání muslimů
- Do mešity se nesmí vstupovat v botách
- V mešitách nejsou židle ani lavice
- Modlitby probíhají směrem k Mekce
- Muslimský duchovní se nazývá Imám

Interiér Mešity

Posvátná místa

- Mekka
 - Rodiště Muhammada
 - Nejvýznamnější město Islámu
- Medína
- Jeruzalém

Pout' do Mekky

Islámské svátky

- Ramadán
 - Měsíc, kdy prorok Muhammad dostal první zjevení
 - Přísný půst (od východu do západu muslimové nejedí ani nepijí)
- Íd al-fitr
 - Slavnost ukončení půstu
- Íd al-adhá
 - Připomínka Ibrahímovy (Abrahámovy) ochoty obětovat syna

Islám a jeho rozpory

- Islámský fundamentalismus
- Islámské náboženské právo
- Postavení žen

Děkuji za pozornost
